

Ugovorne i zatezne kamate od 1. srpnja 2017. godine

Zatezne kamate uređene su Zakonom o obveznim odnosima i Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi. Osim zateznih kamata, Zakonom o obveznim odnosima uređene su još i najviše ugovorne kamate u trgovačkim i drugim odnosima.¹

1. ZATEZNE KAMATE

Kamate između trgovaca uređene su Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi (Nar. nov., br. 108/12., 144/12., 81/13., 112/13., 71/15. i 78/15. – dalje: ZFPiPN). Tako se člankom 3. toga Zakona određuje da je *kamata za kašnjenje s plaća-*

njem jest zakonska kamata ili kamata po stopi ugovorenoj između poduzetnika. Zakonska kamata za kašnjenje s plaćanjem jest osnovna kamatna stopa

¹ Detaljnije o kamatama vidjeti u Guzić, Š. (2016). Ugovorne i zatezne kamate u sustavu poreza na dobitak. *Računovodstvo, revizija i financije* (XXVI) br. 4/16. str. 154. RRIF Plus Zagreb

za kašnjenje s plaćanjem po stopi koja je jednaka iznosu referentne stope uvećana za 8 postotnih poena. Referentna stopa« jest osnovna kamatna stopa za kašnjenje s plaćanjem a jednaka je prosječnoj kamatnoj stopi na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima koja je izračunata za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu umanjenoj za 3 postotna poena.

S druge strane, Zakon o obveznim odnosima (Nar. nov., br. 35/05., 41/08., 125/11. i 78/15. – dalje ZOO) u čl. 29. st. 2. propisuje da je stopa zatezних kamata na odnose iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava određuje se, za svako polugodište, uvećanjem prosječne kamatne stope na stanja kredita odobrenih na razdoblje dulje od godine dana nefinancijskim trgovačkim društvima izračunate za referentno razdoblje koje prethodi tekućem polugodištu za pet postotnih poena, a u ostalim odnosima za tri postotna poena.

Spomenutu prosječnu kamatnu stopu za referentno razdoblje utvrđuje Hrvatska narodna banka i tu kamatu objavljuje svakog 1. siječnja i 1. srpnja u Narodnim novinama.

Prosječne kamatne stope za referentna razdoblja objavljene su u:

- Nar. nov., br. 85/15. – prema stopi od 5,14 %
- Nar. nov., br. 140/15. – prema stopi od 5,05 %
- Nar. nov., br. 60/16. – prema stopi od 4,88 %,
- Nar. nov., br. 1/17. – prema stopi od 4,68 %
- Nar. nov., br. 64/17. – prema stopi od 4,41 %.

Tako su utvrđene zatezne kamate za razdoblja od 1. kolovoza 2015. do 31. prosinca 2017. godine kao što je prikazano u nastavku u tablici 1.

✓ **Tablica 1.** Stope zatezних kamata koje se obračunavaju na zakašnjenje plaćanja od 1. kolovoza 2015. do 31. prosinca 2017. godine između poduzetnika te poduzetnika i osoba javnog prava i u ostalim odnosima

Godišnja stopa zatezних kamata

Razdoblje	Propis	Ugovori između trgovaca	Ugovori između trgovca i osoba javnog prava (obveznika javne nabave)	Ostali odnosi Za zakašnjenje u plaćanju javnih prihoda, građani međusobno, pravne osobe i građani i sl.
Od 1. 8. do 31. 12. 2015.	čl. 29. ZOO-a	10,14% (5,14+5)	10,14% (5,14+5)	8,14% (5,14+3)
	čl. 3. ZFPiPN-a	10,14% (5,14-3+8)	10,14% (5,14-3+8)	
Od 1. 1. do 30. 6. 2016.	čl. 29. ZOO-a	10,05% (5,05+5)	10,05% (5,05+5)	8,05% (5,05+3)
	čl. 3. ZFPiPN-a	10,05% (5,05-3+8)	10,05% (5,05-3+78)	
Od 1. 7. do 31. 12. 2016.	čl. 29. ZOO-a	9,88% (4,88+5)	9,88% (4,88+5)	7,88% (4,88+3)
	čl. 3. ZFPiPN-a	9,88% (4,88-3+8)	9,88% (4,88-3+8)	
Od 1. 1. do 30. 6. 2017.	čl. 29. ZOO-a	9,68% (4,68+5)	9,68% (4,68+5)	7,68% (4,68+3)
	čl. 3. ZFPiPN-a	9,68% (4,68-3+8)	9,68% (4,68-3+8)	
Od 1. 7. do 31. 12. 2017.	čl. 29. ZOO-a	9,41% (4,41+5)	9,41% (4,41+5)	7,41% (4,41+3)
	čl. 3. ZFPiPN-a	9,41% (4,41-3+ 8)	9,41% (4,41-3+ 8)	

Tako polazeći od različitih računskih postupaka, i jedan i drugi zakon dolaze do jednake zakonske zatezne kamatne stope koju prikazujemo u tablici u nastavku.

Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi uređuje kamatu samo između poduzetnika „fizičkih i pravnih osoba, koje samostalno obavljaju gospodarsku ili profesionalnu djelatnost radi ostvarivanja prihoda, dohotka, dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi.

Trgovac prema Zakonu o trgovačkim društvima (Nar. nov., br. 93/13. – 110/15. – dalje ZTD) je pravna ili fizička osoba koja samostalno trajno obavlja gospodarsku djelatnost radi ostvarivanja dobitka proizvodnjom, prometom robe ili pružanjem usluga (čl. 1. st. 1. ZTD-a). To su pravne osobe registrirane kao trgovačka društva (d.d., d.o.o., j.d.o.o., k.d., j.t.d.), trgovci pojedinci, ali i obrtnici koji obavljaju određene djelatnosti iako nisu postigli status trgovca pojedinca.

Osobe javnog prava su osobe koje su obvezne postupati po propisima o javnoj nabavi, osim trgovačkih društava (čl. 26. st. 6. ZOO-a)

Ostali odnosi obuhvaćaju sve ostale odnose koji se ne smatraju obveznim odnosima iz trgovačkih ugovora i ugovora između trgovca i osobe javnog prava. To znači da se takve kamate primjenjuju na odnose između poreznog tijela i poreznog obveznika za zatezne kamate za zakašnjelo plaćanje poreza i doprinosa na zakašnjelo plaćanje carinskih obveza prema Carinskoj upravi, ali i na moguća zakašnjenja i neopravdana naplaćene poreze, doprinose, carine i ostale javne prihode kada državna tijela kasne u povratu poreznim, carinskim i drugim obveznicima. Te bi kamate mogli primjenjivati građani u međusobnim odnosima.

U skladu s čl. 29. st. 3. ZOO-a, u trgovačkim ugovorima i ugovorima između trgovca i osobe javnog prava strane mogu ugovoriti drukčiju stopu zatezних kamata, ali ne višu od prethodno navedenih.

Treba voditi računa i o tome da je ništetna odredba ugovora ako se na temelju okolnosti slučaja, a poglavito trgovačkih običaja i naravi predmeta obveze, može zaključiti da je tako ugovorenom stopom zatezних kamata, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, prouzročena očigledna neravnopravnost u pravima i obvezama ugovornih strana.

Prilikom razmatranja je li odredba ugovora o stopi zatezних kamata ništetna, uzet će se, između ostalog, u obzir jesu li postojali opravdani razlozi za odstupanje od zakonom predviđene stope zatezних kamata.

Ako je stopa ugovornih kamata viša od stope zatezних kamata, one ne mogu teći poslije dužnikova zakašnjenja.

2. UGOVORNE KAMATE

Kamate u obveznim odnosima ugovaraju se za obračun u redovitom tijeku poslova. Međutim, propisima su ograničene najviše stope ugovornih kamata. Najviše dopuštene ugovorne kamatne stope određene su čl. 26. ZOO-a.

Prema čl. 26. st. 1. ZOO-a, stopa ugovornih kamata između osoba od kojih barem jedna nije trgovac ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata

koja je za te odnose vrijedila na dan sklapanja ugovora, odnosno na dan promjene ugovorne kamatne stope, ako je ugovorena promjenjiva kamatna stopa, **uvećane za polovinu te stope.**

Te se stope primjenjuju između trgovaca i fizičkih osoba između osoba javnog prava i fizičkih osoba, između fizičkih osoba međusobno te ostalih osoba koje nisu ni trgovci ni poduzetnici (npr. neprofitne organizacije, udruge i sl.)

Prema st. 2. čl. 26. ZOO-a, stopa ugovornih kamata između trgovaca odnosno trgovca i osobe javnog prava ne može biti viša od stope zakonskih zatezних kamata koja je za te odnose vrijedila na dan sklapanja ugovora, odnosno na dan promjene ugovorne kamatne stope, ako je ugovorena promjenjiva kamatna stopa, uvećane za tri četvrtine te stope.

Najviše dopuštene ugovorne kamatne stope prikazane su u tablici 2.

Prema st. 3. čl. 26. ZOO-a, ako su kamate ugovorene, ali nije određena njihova stopa:

- između osoba od kojih barem jedna nije trgovac, vrijedi kamatna stopa u visini četvrtine stope zakonskih zatezних kamata, a
- između trgovaca polovina stope zakonskih zatezних kamata određene ZOO-om.

Najviše dopuštene kamate kada su ugovorene, ali nije određena njihova stopa, prikazane su u tablici 2.

Ako su ugovorene više kamate od dopuštenih, primijenit će se najviša dopuštena kamatna stopa. Ali ako dužnik prizna višu stopu od najviše dopuštene, nema zapreke da ju plati.

✓ **Tablica 2. Najviše dopuštene ugovorne kamatne stope od 1. srpnja 2011. do 31. prosinca 2017. godine i kamatna stopa koja se primjenjuje kada je ugovorena, ali nije određena**

Godišnja stopa najviših ugovornih kamata

Razdoblje	Opis	Između trgovaca	Između trgovaca i osoba javnog prava	Između osoba od kojih barem jedan nije trgovac
Od 1.7. 2011. do 31. 7. 2015.	Najviša dopuštena	18%	18%	12%
	Ako je ugovorena ali nije određena	7,5%		3%
Od 1. 8. do 31. 12. 2015.	Najviša dopuštena	17,745% (10,14+(10,14x0,75))	17,745% (10,14+(10,14x0,75))	12,21% (8,14+(8,14x0,5))
	Ako je ugovorena ali nije određena	5,07% (10,14/2)		2,035% (8,14/4)
Od 1.1. do 30. 6. 2016.	Najviša dopuštena	17,5875% (10,05+(10,05x0,75))	17,5875% (10,05+(10,05x0,75))	12,075% (8,05+(8,05x0,5))
	Ako je ugovorena ali nije određena	5,025% (10,05/2)		2,0125% (8,05/4)
Od 1.7. do 31. 12. 2016.	Najviša dopuštena	17,29% (9,88+(9,88x0,75))	17,29% (9,88+(9,88x0,75))	11,82% (7,88+(7,88x0,5))
	Ako je ugovorena ali nije određena	4,94% (9,88/2)		1,97% (7,88/4)
Od 1.1. do 30. 6. 2017.	Najviša dopuštena	16,94% (9,68+(9,68x0,75))	16,94% (9,68+(9,68x0,75))	11,52% (7,68+(7,68x0,5))
	Ako je ugovorena ali nije određena	4,84% (9,68/2)		1,92% (7,68/4)
Od 1.7. do 31. 12. 2017.	Najviša dopuštena	16,4675% (9,41+(9,41x0,75))	16,4675% (9,41+(9,41x0,75))	11,115% (7,41+(7,41x0,5))
	Ako je ugovorena ali nije određena	4,705% (9,41/2)		1,8525% (7,41/4)

KREDITNI RIZIK

Autori: Prof. dr. sc. Drago JAKOVČEVIĆ; mr.sc. Ivana Jolić
Zagreb, travanj 2013.

U ovoj knjizi opisuje se materijalno najčešći i najznačajniji rizik kojem se izlažu financijski i nefinancijski subjekti u svom poslovanju. Posebnost upravljanja kreditnim rizikom kao najkompleksnijim rizikom kojem su izloženi regulatori, supervizori i menadžment banaka izaziva strepnju u poslovnoj javnosti i prijetnju stabilnosti našeg (i šireg) gospodarstva. Knjiga je osmišljena na način da kroz teoretska i praktična znanja i iskustva predoči kreditne rizike s pragmatičnog i supervizorskog motrišta.

Opseg: 288 str. Cijena: 336,00 kn

Narudžbe slati na tel.: 01/4699-760; mob.: 099/4699-760 ili e-poštom: rrif@rrif.hr

